

samen ero bat: bidaia bat bizikletan elkarrekin. Artolazabalek Portugalgo Coimbratik Galiziako Baionaraino joatea proposatu zuen, txantxetan, «Baionan mariskoa jan eta parranda egiteko aitzakiarekin». Txantxa hura errealitate bihurtuko da bihar.

Eztabaida dezente izan dituzte azken hilabeteetan bidaiaren antolakuntzan. Txitxik hondartzetan lo egiteko aukeraren alde egin du, Ostolazak hotelak nahiago... Baina harmonia onean beti. Iraganeko momentuak gogoratuz gozatzeta baitute asmo. «30 urte geroago jabetu gara bidea ireki genuela. Gure ondoren Joane Somarriba iritsi zen, Giroak, Tourrak irabazitako emakume txirrindularia. Leire Olaberriak ere berarentzat inspirazio iturri izan ginela esan zuen, bera txirrindularia bada guri esker dela. Oilo ipurdia jartzen zait hori entzutean», dio Txitxik, lotsatu antzean. Segovian, Espainian, Pedro Delgado txirrindulari ohiari egiten dioten omenaldian Valentziako neska gazteek aho bete hortz utzi zituzten Txitxi eta lagunak. 80ko eta 90eko hamarkadatan egin zuten bidearen xehetasun guztiak bota zizkieten. «Jota geratu ginen, gure inguruan halako kasurik ez baitugu sumatu».

Euren esperientzia, bizipenak zabal-tzen saiatu behar luketela hausnartu zu-

ten elkartu ziren batean, eta halako batean Pablo Dendaluze dokumental egilearengana iritsi zen txirrindulari ohien asmoa.

Mendifilm lehiaketako «Black Ice» pelikula elkarrekin ikusi zuten Dendaluzek eta txirrindulari ohi batzuek (arrazismoa eta izotz eskalada lotzen dituen kontakizuna). Ideien makina martxan jarri eta «Aitzindariak» ekimena sortu da: «Emaztea ere txirrindularia izan zen, ezagutzen ditut taldeko kide gehienak. Egin zutenaren lekukotza bildu eta erakutsi nahi nuke, bidaiaren eta hainbat elkarriketarekin. Ainhoa Ostolaza, Ainhoa Artolazabal, Nekane Artolazabal, Arantxa Orbegoza, Josune Gorostidi, Dori Ruano, Esperanza Neira eta Nuria Florencio dira protagonistak. Zazpi lagun. Euren bidea ahanzturan ez geratzeko birtarteko bat jartzea da nire asmoa».

Protagonistei kosta egin zitzaizkien Dendaluze bidaiaren une oro ondoan izango zutela onartzea, aldeztu aurretik hainbat elkarriketa grabatu behar izatea, baina «gure iraganeko pasadizo haiek mahai gainean jartzea pauso polita da», aitortu du Txitxik.

«Guk egin bagenuen, oraingo emakumeek ere egin dezaketela zabaldu nahi nuke. Igual norbait inspiratu dezakegu etorkizunean, ispilu izan gaitezke. Hala bada, konforme».

Odiseak

Joxean Agirre

Ez naiz izan eskaleei ezer emateko, gaztetan kontzientzia iraultzaileak karitatea galarazten zidalako eta gero, lotsak. Baina duela urte batzuk auzoan eskale bat agertu zen bere lanbidea duintasun handiarekin eramaten zekiena eta aurretik pasatzean euro erdi bat edo oso bat ematen hasi banintzaion, berak lauzpabost esaldi euskaraz esaten zituelako izan zen eta esaten zuena ulertzeagatik, hasierako «eskerrik asko»-ren eta bukaerako «ondo pasa»-ren artean mantra ulertezin bat sartzen zuelako.

Txukun jantzia egoten zen eta debozio handia emazteren bat izango zuela pentsatzen nuen. Itxuragatik Kroazia, Serbia edo Montenegro aldekoa zela iruditzen zitzaidan, nahiz eta herrialde horietakoak oso desberdinak izango diren, eta beste eskale batzuei iragan gorabeheratsua (asko artistak izanak dira eta edanari emanak edo unibertsitatearen batean karrera egindakoak) igartzen zaien bezala, nire eskaleari (horrela deitzen nion neure baitan) ibilbide xumeagoa irudikatzen nion; lanbideren batzuk probatua izango zela pentsatzen nuen, baina arrakasta gutxiarekin, baina gutako nork lortu ditu hemen arrakastak bere lanbidean? Nolanahi ere, eta horretan seguru nengoen, gerra batek zapuztu ziola bizimodua eta odisea bati ekin ziola, gure auzoan eskale bukatu zuen arte.

Emigrante bakoitzaren atzean dago Miñan bat, emigrante guztien atzean dago odisea bat, nahiz eta kasu honetan ez dagoen Itakarik, eta ez duten itxaroten Peneloperik, eta askotan, Mediterraneoan egunero eta orain gutxi Melillan bezala, itxaroten dutena Herio bera den. Are gehiago, odisea moderno bakarrak eurenak direla esan daiteke, besteok urtean behin egiten ditugun bidaiak umeen jolas bilakatu baitira gaur egun. Egunotan ari naiz bi asteo opor bidaia prestatzen eta ia segurua da bidean ez dudala infernura jaitsi beharrik izango, ez dudala itsas laminen kanturik entzungo, gauero hotel bat eta ohe bat izango ditugulako zain.

Nire eskalearen kontura itzuliz, orain hilabete batzuk desagertu egin zen auzotik eta gazteago batek hartu zuen bere lekua. Behin eta berriz begiratzen nion eta sartu zitzaidan buruan haren semeren bat ote zen. Bota diot euro erdiren bat eskuetan duen kutxatxora, baina ez du aurrekoaren abegikortasunik eta ez du eskerrak emateko euskarazko mantrarik erabiltzen. Gaztea da eta beharbada errebeldea, ez zuen gerrarik ezagutuko eta ez du aitak edo munduak ezarri dion patua zertan onarturik. •